

Faktaunderlag: ERUF:s koppling till Europeiska Partnerskap (Horisont)

En fjärdedel av Horisont Europas budget beräknas allokeras till europeiska partnerskap, där EU tillsammans med medlemsstater och industri definierar en forskningsagenda som genomförs med gemensamma resurser. ERUF-medel föreslås användas som medfinansiering till europeiska partnerskap, vilket kan ses som en ev. möjlighet för regionen att (utöver regional nytta) bygga internationella nätverk och inflytande över EU:s forskningsprioriteringar på valt område (för en prioritering i RIS3)

I skrivande stund är partnerskapens utformning under förhandling, och hur de utformas kan avgöra hur attraktivt det är för SBHSS medlemmar att delta i de europeiska partnerskapen i Horisont. Även om det återstår många frågetecken finns det skäl till att fortsatt bevakning genom att:

- Bedöma om europeiska partnerskap i Horisont ska ses som en möjlighet för SBHSS medlemmar och/eller vad som krävs för att det ska vara attraktivt
- Göra det känt för nationella förhandlare (Näringsdepartementet, Vinnova, Tillväxtverket) att SBHSS har intressen och kapacitet att delta i partnerskap under rätt förutsättningar.
- Göra det känt för EU:s tjänstemän att Småland-Blekinge-Halland bejakar denna möjlighet
- Kartlägga och kommunicera de partnerskap som kan bli aktuella för regionens aktörer (spela in detta snarast till berörda nationella myndigheter).

Är något av ovanstående förslag intressant så är Brysselkontoret ett mail eller telefonsamtal bort.

Bakgrund - vad är europeiska partnerskap?

EU-kommissionen beskriver europeiska partnerskap som initiativ där EU tillsammans med privata och offentliga aktörer åtar sig att gemensamt stödja utveckling och implementering av forskning och innovation. Aktörer i partnerskapen kan representera branscher, universitet, forskningsorganisationer och andra aktörer eller offentliga myndigheter på lokal, regional, nationell eller internationell nivå.

I nuvarande programperiod har antalet FoU-partnerskap i Europa ökat markant. Det har bidragit till ett svåröverskådligt europeiskt innovationslandskap med risk för överlappning mellan partnerskap och otydlig länk till EU:s övergripande FoU-policy. Mot denna bakgrund har kommissionen föreslagit en reform av nuvarande partnerskapslandskap till nästa programperiod. Förslaget om reformen benämns som "*European Partnerships*" och innehåller tre typer av partnerskapsmodeller:

Co-programmed baseras på en viljeförklaring (*eng. memoranda of understanding*) och/eller avtal mellan kommissionen och privata och/eller offentliga partners. Denna modell förväntas vara bäst lämpad för partnerskap som involverar storskalig industri. [Mer info här](#)

Co-funded får betydande budgetbidrag från Horisont Europa (*Grant Agreement*) för att samarbeta och verkställa partnerskapets gemensamma program. Denna modell förväntas vara bäst lämpade för konsortium som involverar medlemsstater med forskningsfinansiärer och andra offentliga myndigheter i konsortiets kärna. Som standard gäller nationella regler för utlysningar som lanseras av konsortiet. [Mer info här](#)

Institutionalised riktar sig till forskning och innovationsprogram som genomförs av flera medlemsstater. Modellen förväntas vara bäst lämpad för långsiktiga samarbeten med stabila partners (med mindre flexibilitet för anpassning under genomförandet) [Mer info här](#)

Det framväxande partnerskapslandskapet innebär att flera av Horisont 2020 modeller som public-private partnership (PPP), P2P, ERA-NET, cPPP kommer att upphöra i dess nuvarande form. Denna nya ansats kan ses som ett uttryck för EU:s ambitioner att implementera forskningspolitiken mer strategiskt i linje med övergripande politiska ambitioner och med synergier till andra europeiska, nationella och regionala finansieringsformer.

Förslag till europeiska partnerskap

Slutgiltiga teman för partnerskapen är fortfarande under förhandling, men det finns 49 förslag som är i utformningsprocessen:

Hälsa

1. EU-Africa Global Health Partnership, **2.** Innovative Health Initiative, **3.** European Partnership for Chemicals Risk Assessment, **4.** Fostering an ERA for Health Research, **5.** European Partnership on Health and Care Systems Research and Innovation, **6.** European Partnership on personalised medicine **7.** European Partnership on Rare Diseases, **8.** European Partnership on One Health AMR

Digitalisering, industri och rymd

9. European High Performance Computing, **10.** Key Digital Technologies **11.** European Partnership on Smart Networks and Services, **12.** European Partnership on AI, data and robotics, **13.** European Partnerships on Photonics, **14.** Clean Steel & Low Carbon steelmaking **15.** European Metrology Partnership, **16.** Made in Europe, **17.** Carbon Neutral and Circular Industry, **18.** Global competitive space system, **19.** European Partnership on Geological Service for Europe

Klimat, energi och mobilitet

20. European Partnership on transforming Europe's rail systems, **21.** European Partnership for Integrated Air Traffic Management **22.** European Partnership on Clean Aviation **23.** European Partnership for Clean Hydrogen **24.** Built environment and construction **25.** Towards zero-emission road transport **26.** European Partnership on Mobility and Safety through Automated Road Transport **27.** Zero-emissions waterborne transport **28.** European Industry battery value chain **29.** Sustainable, Smart and Inclusive Cities and Communities **30.** Clean Energy Transition

Livsmedel, bioekonomi och miljö

31. Accelerating farming systems transition: agro-ecology living labs & research infrastructures **32.** European Partnership on Animals and Health **33.** Environmental Observations for a sustainable EU Agriculture **34.** Rescuing biodiversity to safeguard life on Earth **35.** A climate neutral, sustainable and productive Blue Economy **36.** Safe and Sustainable Food Systems for People, Planet and Climate **37.** European Partnership for a Circular bio-based Europe **38.** Water security for the planet

EIT/KIC

39. European Partnership on innovative SMEs, **40.** European Partnership on European Open Science Cloud **41.** EIT Climate-KIC **42.** EIT InnoEnergy **43.** EIT Digital **44.** EIT Health **45.** EIT Food **46.** EIT Manufacturing **47.** EIT RawMaterials **48.** EIT Urban Mobility **49.** EIT Cultural and Creative Industries

OBS. Det har funnits en kritik om att det stora antalet föreslagna partnerskap inte bidrar till målet med reformen att göra landskapet mindre komplex. Till det svarar kommissionen att det är "less complex, but crowded" och att alla 49 förslagen inte kommer bli europeiska partnerskap i nästa programperiod.

Förhandlingsläget

Det vi vet i dagsläget är att förhandlingar om utformningen av EU:s program pågår och att svenska nationella myndigheter är i fas att utforma en nationell ståndpunkt. I denna kontext behöver de vara insatta i regionernas och SBHSS förutsättningar.

Näringsdepartementet håller i förberedelserna inför Sveriges deltagande i partnerskapen. De nationella forskningsfinansierande myndigheterna har också en särskild roll i utformningen av partnerskapen eftersom det kommer att krävas samordning mellan utlysningar (d.v.s. engagemang i form av nationell medfinansiering).

I skrivande stund pågår det en process på nationell nivå att prioritera vilka partnerskap som är viktiga för Sveriges räkning och var det finns möjlighet för svenska aktörer att delta. Det är, i sin tur, intressant för regional nivå eftersom medlemsländerna (rådet) tidigare har inkluderat skrivningar om att ERUF-medel ska kunna användas som medlemsländernas finansiering i partnerskapsprojekt (vilket kan möjliggöra att nationell nivå kan styra delar av ERUF för deltagande i partnerskapen)

... men exakt hur denna möjlighet kommer att se ut är oklar då det återstår en rad tekniska frågetecken som inte minst försvåras av att det rör sig om olika fonder som delvis implementeras med olika logiker. Kommissionen illustrerar däremot hur ERUF och partnerskapen kan utformas genom att visa hur projekt skulle kunna finansieras i ett hypotetiskt exempel:

- Ett medlemsland deltar med ett program eller prioritering i ett *co-funded* eller *Institutionalised* europeiskt partnerskap. Programmet samfinansieras med ERUF (t.ex. 50% nationella fonder och 50 % ERUF)
- Stödmottagare ansöker framgångsrikt till programmet som del av ett transnationellt konsortium och får ett bidragsavtal från det nationella finansieringsorganet (national funding bodies)
- Det nationella finansieringsorganet kan t.ex. ge bidrag på 100 för projektet med ett totalt stödberättigande kostnader på 200
- Det nationella finansieringsorganet rapporterar kostnaderna för att tillhandahålla ekonomiskt stöd till ett värde av 100 till Horisont Europa
- Horisont Europa tilldelar 30 till finansiering
- De återstående 70 betalas ut från medlemslandets program eller prioritering (i detta exempel medfinansieras det med 50% ERUF exempel).
- Projekts finansieringsbas skulle i detta exempel vara 30% medfinansiering från Horisont, 35 % medfinansiering från nationella fonder och 35 % medfinansiering från ERUF.

Se det fullständiga hypotetiska exemplet från kommissionen [här!](#)

Regionens roll - svåröverkomlig utmaning eller attraktiv möjlighet?

Anser programmeringsansvariga (ERUF) i regionen att det är en attraktiv möjlighet att stötta aktörer i det regionala innovationssystemet (RIS3) att delta i Horisonts europeiska partnerskap... eller är det en svåröverkomlig utmaning?

Inom partnerskapen måste det (kanske) vara möjligt för regionen att, från fall till fall, fatta beslut om deltagande (ERUF medfinansiering) per projekt snarare än att göra åtaganden på programnivå (t.ex. inom *Co-funded partnership*). Detta för att kunna tillse att projektet verkligen bidrar till regional nytta samt att regionalt förankrade aktörer blir synliga som mottagare av de utvecklingsmedel som tillkommer partnerskapet. Med andra ord, även om regionalt deltagande i partnerskapet ger möjlighet

att påverka forskningsagendan så krävs det också någon typ av öronmärkning för att tillse att medlen tillfaller aktörer i regionen.

Eftersom medel från regionalfonden förväntas fördelas i särskild ordning genom operativa program, regionalfondspartnerskapen, kan det försvåra långsiktiga antaganden i en synergivänlig form till europeiska partnerskap. Istället kan, som återstående lösning, vara att använda medel från ett nationellt ERUF-program till europeiska partnerskap. Skulle det vara ett bättre alternativ för Småland-Blekinge-Hallands ägare? (om möjligt).

Det kan vara intressant att gå vidare med bevakning och/eller formera inspel till nationell och europeisk nivå. Detta eftersom denna typ av överföring skulle kunna beaktas som en genväg för att addera en europeisk dimension (uppfyllningskriterium 7 *enabling conditions*) och öka det regionala deltagandet i sektorsprogram som Horisont.

- SBHSS tillhör de regioner i en europeisk kontext som har ett starkt innovationssystem som samtidigt får betydande tilldelning av ERUF-medel. Det ger möjlighet att både konkurrera om deltagande genom kapacitet samt att delfinansiera genom ERUF (*en möjlighet flera europeiska regioner saknar*).
- SBHSS intressen ligger väl i linje med EU:s forskningsprioriteringar och förslagen till partnerskapen. Det skulle kunna vara ett litet steg för regionerna att välja att gå in i partnerskap då investeringarna inom utvalda områden redan planeras regionalt (*men via partnerskapen kan det uppstå mervärden som rena ERDF-projekt har svårare att uppnå*)
- Denna typ av prioriteringar måste göras i enighet med regionens RIS3 vilket kan beaktas i utformningen och implementeringen av SBHSS strategier, inte minst som åtgärd för att uppfylla kriteriet som berör internationell uppkoppling.
- En överföring skulle också (troligtvis) innebära att Horisonts regelverk blir gällande för implementeringen, vilket innebär mer gynnsamma villkor i termer av statsstödsregler och ersättningsnivåer.
- Partnerskapen utgör inte bara en forskningsfinansiering utan även en maktfaktor i fråga om policyutveckling och kan i större utsträckning användas som en kanal för att föra fram regionens intressen i EU:s FoU-agenda.

Förslag från Brysselkontoret:

- Bedöma om europeiska partnerskap i Horisont ska ses som en möjlighet för SBHSS medlemmar och/eller vad som krävs för att det ska vara attraktivt
- Göra det känt för nationella förhandlare (Näringsdepartementet, Vinnova, Tillväxtverket) att SBHSS har intressen och kapacitet att delta i partnerskap under rätt förutsättningar.
- Göra det känt för EU:s tjänstemän att Småland-Blekinge-Halland bejaktar denna möjlighet
- Kartlägga och kommunicera de partnerskap som kan bli aktuella för regionens aktörer (spela in detta snarast till berörda nationella myndigheter).

Extramaterial: synergier mellan S3-partnerskap och europeiska partnerskap

För att göra det mer (eller mindre) komplext finns det utöver överföring av ERUF-medel fler möjligheter till regionala kopplingar till partnerskapen.

Flera av de 49 listade förslagen till europeiska partnerskap är tematiskt nära de etablerade S3-partnerskapen i den europeiska plattformen för smart specialisering. Det innebär möjligheter till synergier mellan S3-partnerskapen och de europeiska partnerskapen, men huruvida det är topp-styrt (från Kommissionens initiativ) återstår att se. Det regionala FoI-nätverket ERRIN har under höst 2019 och vår 2020 uppmärksammat möjligheterna till att knyta band mellan aktörer i relevanta tematiska S3-partnerskap med intressenter i de motsvarande europeiska partnerskapen. Några exempel:

S3 Partnerskap	Europeiska Partnerskap
Advanced materials for batteries	European Industry battery value chain
Safe and sustainable mobility	European Partnership on Mobility and Safety
Personalised Medicine	European Partnership on personalised medicine
Sustainable Buildings	Built environment and construction
Photonics	European Partnerships on Photonics

Från ett finansieringsperspektiv så bygger Kommissionen en länk mellan regionens ERUF-medel/smart specialisering till uppskalning i Horisont genom att skapa komponenter inom strukturfonderna t.ex. möjlighet till överföring, komponent fem. Från andra hållet skapas komponenter i sektorsprogrammen (HE partnerskapen, HE EIE, digitala Europa) som inkluderar den regionala nivån och dess medfinansiering. Denna logik återkommer i kommissionens nya kravbild för arbetet med smart specialisering med nya förhandsvillkor som "kan användas för att bereda väg för flödet av EU-pengar" (Helena Sundblad-Schäfer Sverige-desken DG Regio).